

852

Nr. 1 de ordine din mapă.

539

ROMÂNIA

MINISTERUL CULTURII NAȚIONALE ȘI AL CULTELOR
SUBSECRETARIATUL DE STAT AL CULTELOR ȘI ARTELOR
ARHIVA COMISIUNII MONUMENTELOR ISTORICE

ANUL 1943

MAPA Nr. 19

FASCICULA Nr. 1

In această fasciculă sunt grupate toate actele relative la:

Diverse

Ereptă Huz

Foileci

Diverse - Tutor

Căraureș, Severin - Monumentul lui
Traianose Torf I - Correspondența 1920

852

975/45

Romania

N-24

Corpul de Jandarmi.

Brig. 4 . Jandarmi.

Reg. 9 . Jandarmi.

Ofiter superior.

Timisoara, la 29 Mai 1920.

Maior Ioan Mihai

Catre

Divizia 19^a . Timisoara.

COPIE.

Pe ordinul verbal al D-lui General,
am onoare a va raporta, ca monumentul fostului impa-
rat Francisc Iosiff I., care se afla in parcul
din Caransebes, sau dat jos fara voia si stiinta
mea la ordinul D-lui Comandant al Rerg. 3. Inf. olt.

Cand era deja jos, mi sau raportat aceasta
si neputand al pune inapoi am dat eu atunci ordin
, ca sa se puna in muzeul orasului. Despre acestea
am si raportat la locurile in drept, din corepun-
denta companiei de Jandarmi Caransedes, se va putea
aceasta constata.

Maior. /ss/ Ioan.

COMISIA MONUMENTELOR ISTORICE
Sedinta din:

af. 2m 1083 po.

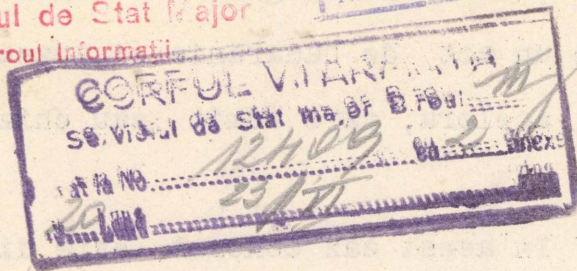
Pentru conformitate.

St. Florian

ROMANIA

Divizia 19-a
Serviciul de Stat Major
Biroul Informații

23/11 1920

No. 6984

1920 luna Iunie ziua 15.

Divizia 19-a
Serviciul de Stat-Major - Biroul Informații

către
Corpul 7 Armata

Sibiu.

Am onoare a vă înainta dosarul cu
demolarea monumentului Împărațesc din Caransebeș, însoțit
de următoarele întregiri :

Vechii grăniceri și urmașii lor din
Caransebeș după cum se spunea în apelul de atunci, au
colectat bani pentru ridicarea unui monument Împăratului
în semn de recunoștință, față de decisiunea Împăratu-
Francisc Iosif I. cu ocaziunea desființării „graniței”,
ca adevărate teritorii, ce le-au folosit grănicerii, să
treacă în posesiunea definitivă a grănicerilor.

Acest monument a fost sacrofan^{profan?} și în
zilele revoluției 1918 și și a ocupației sârbești.

La luarea imperiului Românesc, acest
monument a fost în parte devastat, în parte dus pe loc.

O mulțime de vechi grăniceri, mi-au
comunicat mie, care însuși mi sunt fiu al acestei vechi
granițe militare, că prin felul, cum s-a devastat acest
monument au fost atinși în sentimentele lor.

Mi-sa mai spus, că devastarea monumentului
s-ar fi efectuat la ordinul Comandantului de atunci
al Companiei Jandarmi Caransebeș, Maier Ioan Mihail,
care este acum în Regimentul 9 Jandarmi.

Am ordonat, atât Maierului Ioan cât și
Comandantului garnizoanei Caransebeș să-mi raporteze
cazul. Rapoartele le înaintez în copie.

Din raportul Maierului Ioan reiese, că
demolarea monumentului s-a făcut la ordinul Coman-
dantului Regimentului 3 Infanterie.

COMISIUNEA MONUMENTELOR ISTORICE
Sedința din: 16/11/1920

Parerea mea personală în această chestiune e următoarea :

Ori-ce distrugere de monumente istorice este un act de bădăranie și apasă în defăvărul acelora, care admit sau chiar dispun așa ceva.

În acest caz concret este distrugerea cu atât mai simțitoare, cu cât ea atinge sentimentele unei populații întregi.

Aceste sentimente nu le poate aprecia numai acela, care cunoaște istoria acestei populațiuni în dezvoltarea ei.

Între atribuțiile cele mai frumoase pentru un guvern se ține stima și respectul pentru cultură. De cultură se țin și monumente caci ele au valoare istorică.

Eu personal sunt un aderent constiu de necesitatea existenței unui for, chemat, ca sub scutul statului să studieze și susțină monumente, irelevante cărei istorii aparțin, numai pe motivul, ca aceste monumente sunt petrele fundamentale ale culturii și a istoriei universale.

Eu nu cred a greși, dacă presupun, că un astfel de for, pentru studierea și susținerea monumentului ca în alte state, așa va exista și în România-Mare. Ar fi interesant, de-a afla părerea acestui for și în acest caz concret și cred că sentința va suna în felul următoare: propuneri ale mele :

- a/ Pedepsirea vinovaților,
- b/ Restituirea monumentului, și
- c/ Mentinerea precum și îngrijirea lor pe viitor.

2/anexe.

Comandantul Diviziei 19-a
General

Domăniianu

Comandamentul Garnizoanei.

Caransebes.

COPIE.

1920.Luna.Iunie. ziua 4.

Comandamentul Garnizoanei Caransebes.

Catre

D-lui Comandant al Diviziei 19^a

Conform ordinului D-V.confidential

N-10470 din 21 Mai 1920, am onoare a va raporta:

Procedând la cercetarea faptului dacă Maiorul Ioan ~~am~~ luat parte la manifestatiunile ce au avut loc cu ocazia deteriorării Statuiei lui Francisc Iosif fostul Imperat al ungariei, s-au stabilit urmatoarele.

a/S-a intrebat intai D-ul Primar al orasului Caransebes, pentru a ne da aceste lamuriri si dânsul ne-a spus ca nustie alteeva, decât ca in urma deteriorării statuiei, a fost anuntat de către D-nul D-r.Lăbontiu actualmente presedinte la Tribunalul local, ca să ridice de acolo statuia deteriorata.- Având in vedere D-nul Primar acestea, a ridicat statuia transportând-o la sediul Primăriei.

b/Fiind ascultat si D-nul Doctor Lăbontiu in aceasta chestiune-a declarat ca D-sa nu stie pozitiv dacă Maiorul Ioan a luat sau nu parte la aceasta manifestatiune, insă va cerceta el printre functionarii sai subalterni, căci stie 3 din ei, ar avea cunostinta mai detaliata. In urma au fost denumiti de D-sa Dimitrie Lazarel, conducător de către funduara, apoi Dumitru Minea locuitor din Caransebes, si Nicolae Harambasa oficianat la Tribunalul Caransebes, care ar putea da lamuriri mai multe.

c/Toti acesti martori oculari, ai deteriorării statuiei au fost chemati la Comandamentul Garnizoanei pentru a da declaratii.

Din declaratiile alaturate reese ca:

~~3~~ 3 Jandarmi au executat aceasta deteriorare.-

d//Având ca baza ca Jandarmii au executat aceasta si ca s-ar putea cerceta mai amanuntit de către actulul Comandant al Companiei de Jandarmi

COMISIA MONUMENTELOR ISTORICE
Sedinta din:

af. 1053/12

locale ,Cap. Barsan², printr-e gradati care au fost in timpul acela , in Companie sub comanda D-lui Maior Ioan s-a trimis corespondenta spre cercetare la comandantul companiei de Jandarmi, care s-a multumit a ne scrie pe hartie numele a trei jandarmi, Lalescu Alexandru , Jurea Dumitru si Conia, insa fara a-ne trimite pe acesti Jandarmi la garnizoana, dupa cum li s-a dat ordin invocand motivul, cum ca ar fi la posturi indepartate in acest Judet si nu-i poate chema asa urgent. Dupa aceasta vorbind la telefon D-nul Capitan Barsan cu Adjutantul garnizoanei astazi 5/VI-920, i-a spus ca aceasta cercetare e masura sa o faca dansul iar nu garnizoana.-

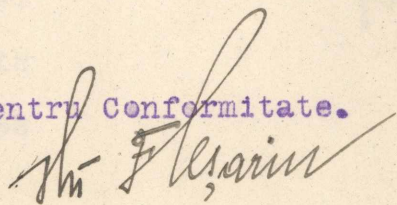
Din toate cercetarile facute de aceasta garnizoana se vede clar ca chiar din declaratiile date de civili reese ca Jandarmii au facut acest fapt si cu ordinul comandantului lor, dupa cum declara Minea Dumitru e-a auzit dela un Jandarm in timpul cand se deteriora statuia.-

Comandantul Companiei de Jandarmi nu voeste a ne da mijloacele de a completa cercetarea in toate amanuntele ei , de acea cu onoare ^{va} rugam a dispoza.

Comandantul Garnizoanei Caransebes.

Colonel /ss/ Guha.

Pentru Conformitate.

ROMANIA

D.M.I.

ARHIVA

MONUMENTE ISTORICE

NR. FILĂ 4

1920

Luna

Iulie

ziua

1.

Corpul VII Armată

Serviciul de Stat Major

Biroul II

Corpul VII Armată

Biroul II

către

Comandamentul Trupelor de Vest

C L U J

Am onoare a înainta raportul

anexat de Divizia 19-a No-6984

din 15/6-920, referitor la demola-

reg mormantului FRANCISC IOSIF I.

din CARANSEBES, rugând sa bine-vo-

iti a dispune cele ce le credeti

de cuviinta.-

Comand. C. VII Armata

GENERAL DE DIVIZIE:

Comandamentul Trupelor de Vest

Seful de Stat Major
COLONEL:

Intrare: No. 2049

1920 Luna Iulie ziua 7

Cab.

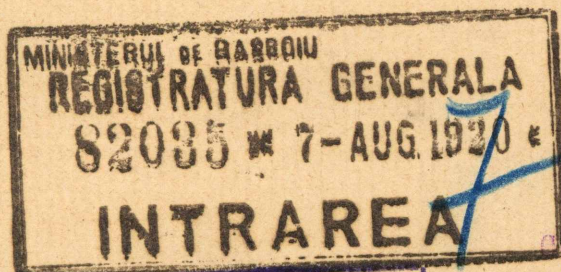
No. 2431

1920 - Luna *Julie* ziua *28*

Comandamentul Trupelor de Vest

către

MINISTERUL DE RASBOIU
~~Cabinetul Ministrului~~

MINISTERUL DE RASBOIU

Bucuresti

Intrarea No. *15756*

1920 Luna *August* ziua *9*

Cashmore
9/8

Se onoare se inainteaza raportul
No. 6984 al Diviziei 19-a rugandu-va sa bine
voiti a hotara daca este cazul a se reface
pece s-a daramat.-

Subsemnatul sustin propunerea ca o
Comisiune istorica sa vada toate monumentele
sa le claseze si sa decida asupra conserva-
rei.

COMISIUNEA MONUMENTELOR ISTORICE
Sedinta din:

16.53/20

REGATUL ROMÂNIEI

MINISTERUL DE RĂZBOIU

CABINETUL MINISTRULUI

09173 14 AUG 1920

Doz. XULU / for. 27/920

23. IX 20.

MINISTERUL CULTELOR ȘI ARTELOR
17 AUG 1920 № 030762
REGISTRATURA GENERALĂ

MINISTERUL INSTRUCTIUNII ȘI CULTELOR
COMISIUNEA MONUMENTELOR ISTORICE
№ 01053 * 26 AUG 1920
REGISTRATURA

D.M.I.
ARHIVA
MONUMENTE ISTORICE
NR. FILĂ 6

DOMNULE M I N I S T R U ,

La Com. Mon. Ist.
Comandamentul trupelor de Vest arată Ministerului
necesitatea de a se vedea de o comisiune de specialiști,
toate monumentele din Ardeal, pentru a le clasă și a se
decide asupra conservării lor.

Ministerul împărtășind această propunere, cu onoare
se aduce ^{aceasta} la cunoștința D-voastră, rugându-Vă să binevoiți
a dispune cele ce veți crede de cuviință.-

MINISTRU DE RASBOIU

G e n e r a l ,

La Scannu

COMISIUNEA MONUMENTELOR ISTORICE

Sedinta din: 30 Sept 94.

*Se aprob. - conservare
veșt. m. tem. № 1061 p.*

Staphie

Domniei Sale

Domnului Ministru al Cultelor și Artelor.

1053

Ministerul de
Război

La adresa Nr. 917,
-14 Aug 20, avem onoare
a vă face cunoscut că
s-a făcut intervenție
necesară pentru organi-
zarea unei Secțiuni
regionale a Comisiunii
Monumentelor Istorie,
care va se ocupa
cu chestiunea conser-
vării monumentelor din
Ardeal

R

REGATUL ROMÂNIEI
MINISTERUL DE RĂZBOI
CABINETUL MINISTRULUI

14 AUG 1920

Domnului Sef

Domnului Ministru al Culturii și Artelor